

Sınav süresi 40 dakikadır. Her soru 5 puandır. Yanlış cevaplar doğru cevapları etkilemeyecektir. Cevaplarınızı optik forma işaretleyiniz.

1. İstanbul'da okullardan sonra en önemli yapılar imaret denilen bakımevleridir. Bunlar fakir ve bakıma muhtaç insanların doyurulması için yaptırılmıştır. Bir aşçı, fakir ve bakıma muhtaç insanlara burada yemek hazırlar. Düzenli olarak her isteyene etle karışık pirinç yemeği, suyla karıştırılıp mayalanan irmikten yapılan "boza" adındaki içecek ve bir somun ekmeğe dağıtılır.

Salamon Schweigger (Zalumon Şıvayga) adlı seyyahın anlatımından Osmanlı mimarisi hakkında nasıl bir çıkarımda bulunulabilir?

- A) Bakımevleri en önemli yapılardır.
B) En güzel mimari eserler imarethanelerdir.
C) Mimari eserler özellikle yabancılar için yapılır.
D) Eğitim ve hayır için yapılan mimari yapılar vardır.
2. Osmanlı mahallelerinde kadınlar, bayram ve kış hazırlıklarını birlikte yaparlardı. Düğün, cenaze gibi merasimler hep birlikte yapılırdı. Maddi durumu iyi olmayanların ihtiyaçları mahalleli tarafından ortaklaşa karşılanırdı.

Metinden Osmanlı mahalle kültürü ile ilgili hangi bilgiye ulaşılır?

- A) Mimari açıdan gelişmiştir.
B) Toplumsal dayanışma vardır.
C) Düğün törenleri her mahallede farklıdır.
D) Bayram ve kış hazırlıkları çok vakit almıştır.

3. Anadolu'da ilk olarak 1856'da Aydın ile İzmir arasında demir yolu hattının yapımına başlandı. Daha sonra İstanbul'u Avrupa'ya bağlayan Orient Express (Oriyent Ekspresi) adını taşıyan tren seferleriyle çok sayıda Avrupalı turist, İstanbul'u ziyaret etmeye başladı. Ayrıca İstanbul'dan Bağdat'a ve Medine'ye kadar uzanan demir yolları yapıldı.

Metinden aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtına ulaşamaz?

- A) Anadolu'da ilk demir yolu hattı nereye döşenmiştir?
B) İstanbul-Avrupa hattı hangi kentlerden geçmektedir?
C) Orient Express hangi yöne doğru sefer yapmaktaydı?
D) İstanbul'dan hangi yönlere doğru demir yolu seferleri vardı?

4. Osmanlı Devleti'nde Takvim-i Vekayi'nin yayın hayatına başlamasından sonra pek çok gazete ve dergi yayımlanmaya başlandı. Gazete ve dergiler adeta kitap ve ansiklopedi görevi gördü, insanları farklı konularda bilgilendirdi. Osmanlı toplumu modern bilim ve düşüncelerle basın sayesinde tanıştı. Gazetelerde "fen" başlığı altında bilim ve teknolojiye ayrılan sayfalar halk tarafından ilgiyle takip edildi. Hatta bilim alanındaki gelişmeleri tanıtmak için Münif Paşa'nın öncülüğünde Mecmua-i Fünun gibi dergiler yayımlanmaya başlandı.

Metinden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Takvim-i Vekayi, Osmanlı yayın hayatına öncülük etmiştir.
B) Gazete ve dergiler insanları bilgilendirme rolünü üstlenmiştir.
C) Osmanlı Devleti bilim ve teknoloji konusunda en ileri seviyededir.
D) Bilimsel gelişmeler Osmanlı toplumuna gazete ve dergilerle ulaştırılmıştır.

5. Bereketli topraklarda yabancı bitkilerin tohumlarını toplayarak ekmeye başlayan ilk çiftçiler daha fazla ürün üretmeye başladılar. Buldukları yerde köyler oluşturdular. Bazı köyler öylesine büyüdü ki yakınlarındaki küçük köyleri de içine aldı. Böylece ilk kentler ortaya çıktı. Bunlardan birisi de MÖ yaklaşık 7000 yılında beş bin çiftçi ve sığır çobanının yerleştiği, Konya'nın Çumra ilçesindeki Çatalhöyük kentidir.

Paragrafta yerleşmeye etki eden faktörlerden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Tarım ve hayvancılık yapmaya elverişli yerler
B) İklim şartlarının uygun olduğu yerler
C) Turizmin geliştiği yerler
D) Ticaretin geliştiği yerler

6. Ülkemizde Karadeniz'in kıyı şeridi, yerleşmenin fazla olduğu yerlerdendir. Ege'nin kıyı ovalarında da yerleşme alanları fazladır.

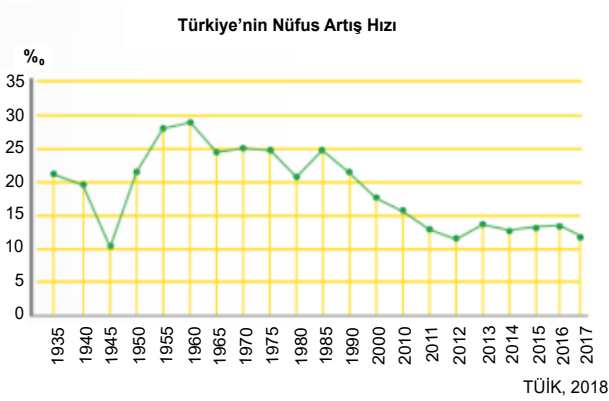
Buna göre,

- I. Çankırı
- II. Zonguldak
- III. Kütahya
- IV. Aydın

kentlerinden hangileri verilen bilgiyle uygunluk gösterir?

- A) Yalnız II   B) I ve III
C) II ve IV   D) I, III ve IV

7.

Grafikten aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Nüfusun en fazla olduğu yıla
B) Nüfusun en az olduğu yıla
C) En fazla artışın hangi yıl olduğuna
D) 1940-1945 yılları arasında nüfus artış hızının neden düşük olduğuna
8. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde büyük göçler yaşanmıştır. Yapılan savaşlar sonrasında özellikle Balkanlardan Anadolu'ya büyük göçler olmuştur. Günümüzde ülkemizde yaşayan çok sayıda insan doğup büyüdükleri topraklardan ayrılmak zorunda kalmış, çileli yolculuklar sonucunda ülkemize ulaşmışlardır.

Paragrafta göç olgusunun hangi nedeni üzerinde durulmuştur?

- A) Savaş   B) Ekonomi
C) Sağlık   D) Terör

9. Matbaa ilk olarak 6.yüzyılda Çin'de kullanıldı. Çinlilerin bu icadı 9. yüzyılda Uygur Türkleri tarafından da kullanılmaya başlandı. Böylece ilk Türkçe kitaplar basıldı. Bu dönemde Müslümanlar tarafından da kullanılmaya başlanan matbaa, Haçlı Seferleri sonrasında Avrupalılar tarafından öğrenildi ve geliştirildi. Böylece kitapların elle yazılarak çoğaltılması giderek azaldı ve çok sayıda kitap hızlı bir şekilde basılmaya başlandı.

Bu bilgilerden aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Buluşlar, çıktıkları uygarlıklara ait sayılmıştır.
B) Buluşlar, çeşitli uygarlıklar tarafından geliştirilmiştir.
C) Buluşlar, çeşitli uygarlıklar tarafından kullanılmıştır.
D) Buluşlar, zaman içerisinde daha işlevsel hale getirilmiştir.

10. Brian Whitaker (Brayn Vitikir), İngiliz The Guardian (Dı Gardiyan) gazetesinde 2004'te yayımlanan yazısında: "Beyt'ül-Hikme; matematik, astronomi, tıp, kimya, coğrafya dâhil olmak üzere beşerî ve pozitif bilimlerde rakipsiz bir merkezdi. Farsça, Hintçe ve Yunanca metinlerden ve Aristoteles, Platon, Hipokrat, Öklid, Pisagor gibi bilgin ve düşünürlerden yola çıkan Beyt'ül-Hikme âlimleri, dünyanın en büyük bilgi koleksiyonunu oluşturmuş, yaptıkları keşiflerle bu bilgiyi daha da ileri götürmüşlerdir." ifadelerini kullanmıştır.

Verilen örnekten yola çıkılarak ulaşılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Beyt'ül-Hikme, çağının tek eğitim kurumudur.
B) Avrupalı bilginler, İslam bilginlerini örnek almıştır.
C) Beşerî ve pozitif bilimler İslam bilginlerinin buluşudur.
D) Bilimsel gelişme sürecine katkıda bulunan Türk-İslam bilginleri vardır.

11. Newton, Ay ve Güneş'in denizi çekip nasıl gelgit yarattığını açıkladı. Kuyruklu yıldızların izlediği ve izleyeceği yolu hesapladı. Onun çalışmaları sayesinde bilim insanları 20. yüzyılda uzaya insan ve uydu gönderdi. Dünya hakkındaki gizem azaldı. Yeni bilgiler öğrenmek isteyen bilim insanları çalışmalarına hız verdi.

Bu sözleri söyleyen kişi hangi düşüncesine dayanak oluşturmak istemiştir?

- A) Gelgit olayını açıklayan ilk bilim insanı Newton'dur.
- B) Ay'a giden ilk insan Newton tarafından gönderilmiştir.
- C) Newton, modern bilim devriminin başlamasına öncülük etmiştir.
- D) Kuyruklu yıldızlar ve uzay gemilerinin rotası günümüzde araştırma konusudur.

12. Orta Çağ Avrupası'nda bilim, kiliseye boyun eğmek zorundaydı. Aynı yüzyıllarda bilimsel üstünlük Türk-İslam bilginlerinin elindeydi. Bu üstünlük Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile Avrupa'ya geçti. Skolastik düşünce yerini akıl, deney ve gözleme bıraktı. Bilim ve teknik alanında gelişmeler yaşandı.

Metinden çıkartılacak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Din, bilimin önündeki engeldir.
- B) Bilimsel gelişme, özgür düşünce ile oluşur.
- C) Orta Çağ'da dünya ülkelerinde bilimsel çalışma yapılmamıştır.
- D) Bilimsel ve teknik gelişmeler skolastik düşünce ile orta çıkmıştır.

13. Büyük Selçuklu Devleti, topraklarını iktalara ayırarak devlet memuru ve askerlere maaş karşılığı vermiştir. Devlet, memura doğrudan maaş vermek yerine toprağı işletme hakkı tanımıştır. Böylece toprak işlenerek üretimde süreklilik sağlanmıştır. İкта sahipleri, çiftçiden topladıkları vergilerle geçimlerini sağlamıştır. Bu görevliler, toprak ve çiftçinin güvenliğini sağlamaktan sorumlu olmuştur ayrıca işlettikleri toprağın büyüklüğüne göre orduya asker yetiştirmiştir.

Metinden aşağıdaki yorumlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Tüm iкта sahipleri eşit sayıda asker yetiştirmiştir.
- B) Büyük Selçuklu Devleti'nde toprağa büyük önem verilmiştir.
- C) İқта sahipleri çiftçilerin askerlik yapmalarını da zorunlu kılmıştır.
- D) Büyük Selçuklu Devleti, zaman zaman tarımsal üretimi durdurmuştur.

14. "Ne yazık ki Parisli birkaç Fransız'ın aklına Parascon (Pırascon) Yolu üzerinde bir un fabrikası kurmak geldi. Bilirsiniz ya 'Eskinin alıcısı olmaz.' derler. Bizimkiler de buğdaylarını fabrikaya göndermeye başladılar. Zavallı yel değirmenleri, böylece işsiz kaldı. Başlangıçta, bir süre dayanmaya yeltendiler. Ama fabrika daha güçlü çıktı ve hepsine topu attırdı... Artık o küçücük eşekler gelmez oldu... Sonunda bir gün belediye bu yıkıntıları yerle bir ettirdi ve yerlerine asmalar ve zeytin ağaçları dikildi."

Alponse Daudet (Alfons Dude, Fransız), Değirmenimden Mektuplar.

Metinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Fransa'da un fabrikaları çoğunluktadır.
- B) Paris'te ekonominin temelini tarım oluşturmaktadır.
- C) Asma ve zeytin ağaçlarının en fazla yer kapladığı Fransız kenti Paris'tir.
- D) Üretim teknolojisindeki gelişmeler sosyal ve ekonomik hayata etki etmiştir.

15. Tekerleğin hayatı nasıl kolaylaştırdığını fark eden insanlar, tekerlek ve buna bağlı olan araç gereçlerin üretimine başlamışlardır. Böylece bir değil, birçok mesleğin ortaya çıkmasını sağlamışlardır.

Bilgiden çıkartılacak genel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Meslekler ilgi ve yeteneklere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.
- B) Ülkede mesleklere olan talepler, yeni mesleklerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
- C) Yeni meslekleri ortaya çıkartan en önemli etkenler arasında istek ve ihtiyaçlar ile teknolojik gelişmeler yer alır.
- D) Kazanç durumu, ailenin beklentisi ve popülerlik, mesleklerin ortaya çıkmasında ve tercih edilmesinde en önemli etkidir.

16. Selçuklu ve Osmanlı Devletleri'nde vakıflar aracılığıyla çocukların eğitim alabilmesi için medrese ve kütüphane, hastaların şifa bulmaları için darüşşifa (hastane) ve yolların ücretsiz konaklayabilmeleri için hanlar yapılmıştır. Vakıflar, yol ve köprülerin yapımına katkı sağlayarak da ülkelerin daha bayındır hâle gelmesini sağlamıştır.

Metinden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılmaz?

- A) Vakıflarda gönüllülük esastır.
- B) Vakıflar kamu yararını gözetmiştir.
- C) Vakıfların sosyal ve ekonomik hayata katkısı büyüktür.
- D) Vakıf kültürü, yardımlaşma ve dayanışma duygusunun güzel bir örneğidir.

17. Cümlelerde geçen boşlukları kutudan seçeceğiniz uygun sözcüklerle doldurunuz.

- Osmanlı Devleti bünyesindeki milletler, Fransız İhtilali'nin yaydığı ..... akımının etkisi ve Avrupa'nın destek vermesiyle ayaklandılar ve bağımsızlıklarını ilan ettiler.
- Kilometrekareye düşen kişi sayısı ..... kavramıyla ifade edilir.
- el-Hâzinî, katı ve sıvı cisim yoğunluklarını tespit etti. Sıvı maddelerin yoğunluğunu hesaplama metodunu buldu. Cisimlerin hava içindeki ağırlıklarını hesaplamak için " .....Terazisi" denilen beş kefeli teraziyi geliştirdi. Yaptığı deneyde yer çekimini yani cisimlerin yeryüzüne doğru çekildiklerini gözlemledi. Bunu ..... Ölçüsü isimli kitabında anlattı. Avrupalı bilim insanları, eserlerinden fazlasıyla yararlandı.
- Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde ihtiyaç duyulan devlet adamı ve asker kadrosunun büyük kısmı ..... Mektebi ile sağlanırdı.

Hikmet - nüfus yoğunluğu - Enderun milliyetçilik - Bilgelik - nüfus

18. Olayları göç çeşitleriyle eşleştiriniz.

Arda'nın ailesi Giresun'a fındık toplamaya gitmiştir.

Doktor Selin, tıp alanında çalışmalar yapmak için Amerika'ya gitmiştir.

Hüseyin, ülkesindeki karışıklıklar nedeniyle ailesiyle başka ülkeye gitmiştir.

Mülteci göçü

1

Mevsimlik göç

2

Beyin göçü

3

19 ve 20. soruların yanıtlarını altlarında yer alan boşluklara yazınız.

19. İnsan nüfusunu yapı, gelişme ve dağılım açısından inceleyen bilime verilen ad nedir?

.....

20. Osmanlı Devleti'nde toprağı üç yıl ekip biçmeyen çiftçinin ödemek zorunda kaldığı verginin adı nedir?

.....